

10. Hükümetlerden Beklentiler

T.C. Anayasası 112. maddesinde başbakanın görevleri ve siyasi sorumlulukları aşağıdaki gibi düzenlenmiştir;

“Başbakan, Bakanlar Kurulunun başkanı olarak, bakanlıklar arasında işbirliğini sağlar ve hükümetin genel siyasetinin yürütülmesini gözetir. Bakanlar Kurulu, bu siyasetin yürütülmesinden birlikte sorumludur. Her bakan, Başbakana karşı sorumlu olup ayrıca kendi yetkisi içindeki işlerden ve emri altındakilerin eylem ve işlemlerinden de sorumludur. Başbakan, bakanların görevlerinin Anayasa ve kanunlara uygun olarak yerine getirilmesini gözetmek ve düzeltici önlemleri almakla yükümlüdür.”

Hükümetten beklenenlerin belirlenmesi ve eleştirilerin tespiti amacı ile “Başbakan olsaydınız inşaat mühendisliği uygulamaları ekseninde yapacağınız uygulamalar neler olurdu” sorusuna verilen yanıtlar aşağıdaki gibi şekillenmektedir.

10.1. Yatırımlar, planlamalar, istihdam yaratımı konularındaki beklentiler;

- Toplumumuzun tüketicilikten üretken hale getirilmesi,
- Planlı programlı geliştirmeler ve yapı stratejilerinin oluşturulması ve uygulanması,
- Yatırımların arttırılıp daha fazla kimseye istihdam yaratılması,
- Demiryolları ve limanların arttırılması,
- İnşaat sektöründe istihdam sağlanması.

Ülke için kalkınmanın tüketimden çok üretimle gerçekleşeceğini, bunun için de özellikle altyapı yatırımlarının tamamlanması gerekliliği yaklaşımına paralel olarak planlı ve uyumlu yatırımların gerçekleştirilmesi gerektiği vurgulanmaktadır. Demir yolu ve deniz yolu ile ulaştırma yapılmasının hem küresel taşımacılık hem de ekonomiklik açısından daha uygun olduğu yıllardır pek çok platformda ifade edilmesine rağmen istenen uygulamalar gerçekleştirilmemiştir. Başta dışa bağımlılığı azaltacak yaklaşımlara önem verilmesi gerektiğinin bir kez daha altı çizilmiştir. Mühendislerimiz yatırımların artırılmasını ve çalışma alanlarının geliştirilmesini isterken bunun ülke menfaatlerine uygun projeler dahilinde gerçekleştirilmesini talep etmektedirler. Yatırımların teknoloji yada emek yoğun olması konusundaki ince ayarın sağlıklı bir şekilde yapılması istenmektedir.

10.2. İnşaat mühendisliği eğitimi ile ilgili talepler;

- Eğitim sisteminin değiştirilmesi,
- Eğitim programlarına desteğin artırılması,
- Eğitim kalitesinin artırılması, bunun için gerekli teknolojinin sağlanmasına yönelik mali kaynak yaratılması,
- Eğitim kalitesinin artırılması,
- Mühendislik fakültelerinde inşaat mühendisliği bölümü açmak yerine inşaat fakülteleri oluşturulması,
- Mühendislik eğitiminin ve uygulamalarının uluslar arası düzeye getirilmesi.

Mevcut eğitim sistemi yetersiz bulunmakta, önemli revizyonların yada tümünden yeniden yapılandırılmanın gerektiği düşünülmektedir. Eğitim programlarına desteğin artırılması istenmektedir. Bu talep yalnızca bütçeden ayrılan payın artırılması anlamında değil, hukuki ve sosyal yapılandırılmaların da geliştirilmesi, olanakların artırılması anlamında da değerlendirilmelidir. Eğitim kalitesinin daha yukarılara çekilmesi her alanda büyük faydalar yaratacak bir uygulama olacaktır. Mühendislerimiz uluslar arası standartlarda eğitim verilmesini, inşaat mühendisliği bölümlerinin daha da uzmanlaşarak mühendislik fakültelerinin bir alt bölümü olmaktan, kendi gereksinimlerinin esas alındığı şekilde idare edilen inşaat fakülteleri haline getirilmesini arzulamaktadırlar.

10.3. Sorumlu ve yeterli kimselere hak verilmesi konusundaki öneriler;

- Mesleki bilgi ve yeterliliği olmayan kimselere yapı işlerinin yaptırılmaması, gerektiğinde eğitim almalarının sağlanması,
- Taahhüt işlerinin bu konuda eğitim almış ve yeterli olan mühendis ve mimarlarca yapılmasının sağlanması,
- Yapıların güvenli hale getirilmesi,
- Mühendislik uygulamalarında yalnız kağıt üzerinde değil uygulamada da sorumluluk alınmasının sağlanması.

Ülkemizde taahhüt işi yapmak berber dükkanı açmaktan daha kolay girişilebilecek bir meslek görünümü vermektedir. Bağını bahçesini satıp müteahhitliğe soyunmak vaka-i adiyeden sayılmakta, böyle kimselerin yaptıkları yapılar da kullanıma açılmaktadır. Bundan sonra

da depremde çöken binalardan, can kayıplarından bahsedilmektedir. Nasıl doktor olmayan bir kimsenin muayene yapması yasalara aykırı bulunuyor ve sıkı olarak kontrol edilip gerekli cezalandırma mekanizmaları işletiliyorsa, inşaat sektöründe faaliyet gösteren kimselerin de teknik eğitim almış, bunu diplomaları ile belgeleyen kimseler arasından gelmesi sağlanmalıdır. Her şantiyede sorumlu bir teknik elemanın bulunması hükmü, ciddi kontrollerle işletilmez. İnşaat mühendisliği mesleğine saygı gösterilerek her önüne gelenin yapı işleri ile uğraşabilmesine artık bir “dur” denmelidir. İnsan hayatı ve inşaat mühendisliği ciddiye alınmalıdır.

10.4. İnşaat sektörü ile ilgili beklentiler;

- İnşaat sektörünün sıkıntılarının öğrenilmesi ve ilgili kanunların uygulanmasının takip edilmesi,
- Yasal düzenlemelerle uygulamada yapılanların uyumlaştırılması,
- Türk inşaat sektörünün kalkınmasını, dünyada ön plana çıkmasını ve mevcut teknolojilerin gelişiminde destek olunmasını sağlayacak uygulamaların yapılması,
- Ulusal yapım firmalarına global rekabet ortamında başarılı olabilmeleri için destek sağlanması,
- Akademik olarak üst düzeyde olan ve uygulamalara hakim kimselerin bayındırlık bakanlığı üst düzey yönetimlerine getirilmeleri.

Öncelikle lokomotif sektör olan inşaat sektörünün hükümetlerce yeterli oranda tanınması istenmektedir. İmalat ve hizmet sektörlerin çok büyük farklılıklar içeren inşaat sanayi, düzenleme ve uygulamalarda bu farklılığı göz önünde bulundurularak değerlendirilmelidir. Pek çok kanun ve yönetmelik maddesinin uygulamaya geçirilmesi ve yaygınlaştırılması konusunda özendirme ve yaptırımlar uygulanması gerektiği fikri hakim bulunmaktadır. Yeni oluşturulacak hukuki düzenlemelerde sektörün geliştirilmesi, uluslar arası rekabet gücünün artırılması gerektiği ifade edilmektedir. Bugün büyük inşaat firmalarımızın faaliyetlerinin önemli bölümünün yurt dışı projelerde gerçekleştirilmesi bu alanda korunmalarını, kollarınlarını, güçlü bir devlet desteğini hissetmelerini gerektirmektedir. Gerek teminat mektubu temini, gerek vergilendirme güçlükleri içindeki firmalara her alanda destek sağlanıp yol açılmasının hükümetlerin birincil görevlerinden olduğu düşünülmektedir.

Beklentiler arasında, kamunun yapım işleri ile ilgili bölümlerinin yönetici kadrolarına teknik ve akademik birikimi olan elemanlardan atamalar yapılması da bulunmaktadır.

10.5. Yapı denetimi, kontrollük uygulamaları ve güvenli yapıların yapılması konusundaki yaklaşımlar;

- Çürümüş durumda olan denetim mekanizmasının sağlıklı hale getirilmesi,
- Kamu kuruluşlarındaki denetleme yapan teknik elemanların belirli periyotlarla sınava tabi tutulması ve yeterliliklerinin belgelenmesi,
- Deprem konusunda devlet politikası oluşturulması,
- Yeni mezun mühendislerin imza yetkilerinin sınırlandırılması,
- Yapıların güvenli hale getirilmesi.

Yapıların gerek projelendirilmesi, gerek inşaatı ve işletilmesi süreçlerinde uygulanan denetim faaliyetlerinin, bu faaliyetleri gerçekleştiren kurum ve çalışanlarının, denetleme düzen ve esaslarının günümüz şartlarına göre yetersiz bulunduğu görülmektedir. Yalnızca sık aralıklarla deprem yönetmelikleri çıkarıp güvenlik katsayılarını artırmakla, deprem bölgelerinin derecelerini değiştirmekle istenen güvenli yapı üretilmesi amacının gerçekleştirilebilmesi mümkün görünmemektedir. Dizayn ve yapım çalışmalarını denetleyecek kuruluş ve şahısların bu alanda yeterliliklerinin kanıtı nedir? Nasıl bir değerlendirme yapılmakta, hangi kriterler esas alınmakta, kontroller hangi karşılaştırma düzlemlerine göre yapılmaktadır. Kontrollerin kontrolü nasıl yapılmaktadır? Denetim mekanizması ciddi şekilde eleştirilmekte, önemli yapılandırma ve uygulamalar talep edilmektedir.

Bu çalışmanın vurucu sonuçlarından biri de çoğu yeni mezun olan mühendislerin “yeni mezun mühendislerin imza yetkilerinin sınırlandırılması” talebinde bulunmasıdır. “Madem yeterince bilgi ve birikim sahibi değilim neden bana imza yetkisi veriliyor?” yada “üniversite öğreniminde uzmanlık getirilsin, branşlaşma olsun, biz de anladığımız, bildiğimiz, uzmanı olduğumuz konuda imza yetkisine sahip olalım” ifadeleri sıklıkla vurgulanmaktadır. Bilmek, öğrenmek, yeterli olmak, bunu resmi olarak kanıtlamak/belgelendirmek ve ilgili alanda yetki ve sorumluluk sahibi olup çalışmak istenmektedir ki bundan daha makul bir yaklaşım olduğu düşünülmemektedir.

10.6. Yolsuzlukla ilgili yaklaşımlar;

- Rüşvet ve yolsuzluğun önlenmesi,
- Rüşvet alan memurların hapsedilmesi.

Transparency International tarafından hazırlanan “2007 Global Yolsuzluk Raporu”nda Türkiye, değerlendirmeyapılan 62ülke arasında en çok yolsuzluk yapılan 16. ülke olarak yer almıştır^[8]. Yolsuzlukların birinci derecede yaşandığı sektörlerden biri olan inşaat sektörünün şeffaflaştırılması, ihale ve ödeme uygulamalarında kanunların doğru uygulanması, belediye ihalelerinin ciddi kontrollerden geçirilmesi gibi konular hükümetlerin çözüm getirmesi beklenen sorunlardır. Meslektaşlarımız adil bir ortamda, eşit rekabet şartları altında mesleklerini icra etmek istediklerini vurgulamaktadırlar. Bu konuda etkili eylem planlarının hazırlanması, kanunlarla desteklenmesi ve tavizsiz uygulanmasının olumlu gelişmelere imkan sağlayabileceği düşünülmektedir.

10.7. İnşaat mühendislerinin çalışma şartları ile ilgili talepler;

- İnşaat mühendislerinin çalışma koşullarının iyileştirilmesi.

Sektöre özgü konulardan biri de çalışma şartlarıdır. Açık havada, gece gündüz süren, fazla mesai ödemesi sözü edilmeyen fakat imalatların başından ayrılmanın mümkün olmadığı, proje tamamlandığı anda işsiz kalındığı şartlar içinde; yarınlara güvenle bakabilmek, orta vadeli bile plan ve yatırım yapabilmek mühendisler için çok güç olmaktadır. Yapılan “bilgi birikimi ve tecrübenin kiraya verilmesi” işinin karşılığı olan kira bedeli (mühendis maaşı) çok düşük değerler alabilmekte, asgari ücretle çalıştırılan mühendis haberleri gazetelerde yer alabilmekte, aylarca yapılan çalışmalar sonucunda herhangi bir ödeme yapılmaması durumuna sıkça rastlanabilmektedir. Kriz ortamlarında en önce yapılan uygulama yeni yatırımların durdurulması ve devam eden yatırımların ödeneklerinin askıya alınması olup bundan ilk olarak etkilenen de yine teknik elemanlar olmaktadır. İnsanca çalışmak ve onurlu bir yaşam sürdürüp mesleğini icra edebilmek için hükümetlerin gerekli ortamı sağlamaları gerekmekte; bu durum zaten anayasamızda her birey için, hükümetlerin görevi olarak ifade edilmiş bulunmaktadır.